

na jezik ugaja mnogo bolj, nego lanski, vendar bi želeli še tam pa tam kake izpremembe. Znanstvene izraze je rabil pisatelj večinoma v sedanjih, obče sprejetih oblikah, le včasih je delal izjeme, na pr. »kremenčeva kislina, kremenovokisli« — mesto: »kremikova kislina, kremikovokisli itd.« Na strani 21. pravi gospod pisatelj: »Tako zmes imenujemo izredčenje« — a po našem mnenju pomeni »izredčenje«

neko dejanje, ne pa zmesi same. Preveč zamotani stavki, kakoršen je na pr. naslednji, ponavljajo se prevečkrat v knjigi: »Omenjeni izkušnji nas učita, da se mnogokrat lahko prepričamo, ako kako stvar, ki se nam vidi, da je jednovita ali jednostavna, natančneje pogledamo, da ni taka.« Kaj se to pravi? To se dá dokaj lepše, krajše in umevnejše povedati. — Isto tako nam ne ugajajo izrazi, kakor: »Na-

Jan Amos Komenský. V spomin 300letnice njegovega rojstva.

(Narisal Jos. Germ.)

konec še bomo povedali . . . « Lahko bi našli še nekaj drugih mest, o katerih imamo opravičene pomisleke; a naj zadostujejo te dobrohotne opazke. Nadejamo se, da nam marljivi gospod pisatelj v III. zvezku podá prav tako lepo in poučno vsebino, kakor v letošnjem II. oddelku »Fizike«, a čim dalje popolnejši obliki. S to knjigo si je gospod ravnatelj Schreiner pridobil velikih zaslug za Mohorjevo družbo in

si pridobil dokaj hvaležnih čitateljev. Zato vemo, da nam naših opazk po geslu: »Več očij več vidi« ne bode zameril, temveč da bode z istim veseljem in isto spretnostjo nadaljeval koristno delo.

I.

»Luči.« Spisal Anton Funtek. Celje 1891. Tisk in založba »Društvene tiskarne D. Hribarja«. Cena broširanemu zvezku 70 kr., elegantno

vezanemu 1 gld. 20 kr., s pošto 5 kr. več. — Knjižica je večinoma ponatis iz »Ljubljanskega Zvona«, če tudi to ni posebej naznanjeno. Čitatelj skoraj ne vé, katerim spisom bi prišteval »Luči«, ali modroslovnim ali pesniškim. A gosp. pisatelj določuje in označuje svoje delo sam. Ko je namreč premišljevalno in jako značilno opisal 29 vrst lučij, zbral je v vezano besedo obseg cele knjižice v 30. odstavek, ki ga končava z besedami: » — Žarke htel sem pojedine zlit, — Da v lučih kdo se morda sam spozná; — Naj žitje jasno je, naj mrak ga krije: — Povest je vender svete poezije!«

V resnici se čuti, da je pisal to delo pesnik. Spretno zna kratko naslikati celo situacijo. A ker tu pa tam pušča domišljiji čitateljevi skoraj preveč časa in prostora, zato je po nekodi nekako teman. Duh celega dela ni, da bi dejal, kar nasproten katoliški resnici, vendar v nekaterih posameznostih pisatelj skeptično omahuje, kakor bi se mu izpodmikala trdna tla. Nekateri stavki diše po fatalizmu (str. 35, 58, 86), božja previdnost je preveč v ozadju. Najlepši odstavki se mi zdé: 8., 11., 19., 29. Najmenj srečno pogojena sta odstavka: 14. in 24. Prvi, ker je grobar preveč obupan: »Tolažilna ne more biti niti misel; da je boljše, ako se tako mlado bitje preseli v večnost, med svetlokrile angeljce, preseli, da bode samo angelj nebeški.« Blažji je konec 27. odstavka: »Materinemu očesu se razgrinjajo nebeške podobe, groza je ni več teh besed!« 24. odstavek pa hoté ali nehoté spominja »Soror Pije!« Nezmiselno je pisati: »duh pa ne bode imel pokoja v grobu« (str. 16) in »izvestno je nesrečna duša, ki ne more mirovati v grobu« (str. 50, 51). Manj opravičen je pridevek »večen« v stavku: »in valovi spodaj pojó veličastno večno pesem svojo« (str. 120). Pisatelj rad stavlja pridevnike za samostalnike, tako tudi svojivne zaimke. Sicer je pa jezik prav gladek in z lepimi pesniškimi podobami okrašen.

Val. Bernik.

»Levstikovi zbrani spisi«, uredil Franč. Levce. I. zvezek. Poezije I. 8°. Str. 306. Cena 2 gld. II. zvezek. Poezije II. Str. 391. Cena 2 gld. 50 kr. Ljubljana. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1891. — Skoro vselej, kadar smo objavili oceno o slovenskem pesniku, slišali smo nemile odmeve. Zdelo bi se torej, da smo vsaj preostri, govoreč o pesnikih, ako ne celó krivični. Povedali pa smo že in tudi pokazali v dejanju, da nam ustreza stvaren ugovor ali odgovor. Komur ocena ni všeč, odgovarja naj mirno z razlogi. Na samo černo in nevoljno hudovanje pa se ne oziramo.

Z Levstikom se naš list ne peča sedaj prvič. Takoj v 1. letniku smo objavili življenjepisa pesnikov in pregled njegovih priobčenih spisov. Takrat smo se bavili s pesnikom samim, kolikor smo ga poznali osebno in iz njegovih priobčenih spisov. Danes bi se morali baviti tudi z urednikom zbranih spisov, zakaj mnogo odgovornosti je sedaj na njem. Res ni hotel urednik ničesar dodati, kar bi ne bilo pesnikovega, vendar se sme čitatelj, prebirajoč še neobjavljeno pesnikovo ostalino, vprašati: »Ali bi bil pesnik to objavil,

ali ne? Ali bi se vjemal pesnik, ko bi živel, s to objavo, ali ne?« Da ni to vprašanje brezpotrebno in neopravičeno, to je menda vsakomu jasno. A o tem izpregovorimo pozneje.

Ker je list o natisnjenih pesmih in o pesniku samem že govoril, in ker nismo sedaj drugačnih mislij, kakor smo bili takrat, zato se moramo ozirati najbolj na dosedaj še natisnjene pesmi in pa na njih uredbo. Pesmi, ki so sedaj prvič natisnjene, ne morejo biti pesniku v nečast, zakaj nikogar ne smemo zaradi tega soditi slabo, česar ni sam storil, torej ne smemo imenovati pesnika slabega zaradi pesmij, katerih ni sam objavil. Pač pa so mu dobre pesmi lahko v čast in za nas vzrok, da ga čislamo bolj, nego smo ga čislali doslej.

Iz tega našega načela spozna lahko vsakdo, da smo se poprijeli pravičnega, pa tudi jako milega načela gledé na pesnika. Naša naloga bode, da spoznamo z bistrim duševnim opazovanjem duha našega pesnika in ga čitateljem označimo; potem, da izrečemo svoj razsodek o delu urednikovem; naposled, da označimo pomen Levstikov za naše slovstvo, za naš narod. Upamo, da bode ta slika resnična, vsaj trudili se bomo za to. Priznavamo namreč radi — kar menijo tudi drugi —, da so Levstikove zbrane pesmi, ki se sedaj v lepi obliki ponujajo Slovencem, prav važen pojav v našem slovstvu. Tem vestneje treba o njem poročati čitateljem, dejal bi, tako, kakor si želi sedaj pesnik sam, ki je v večnosti in je pred Bogom odgovarjal tudi o svojih poezijah.

(Konec.)

Dr. Fr. L.

»Vesna.« Mesečnik slovenskega dijaštva. V Celji, dné 15. marca 1892. Štev. 1. Leto I. — Došla nam je sedaj-le 1. štev. tega najnovejšega slovenskega lista. Napovedal se nam je bil že poprej (za poslednjo našo štev. prepozno) kot »vsestransko nezavisen dijaški list leposlovnostno-znanstvene vsebine, ki ne izključuje dnevnih vprašanj, ako so tesno združena s kulturnim napredkom Slovanov«. Oznanilo pravi dalje, da »stoji Vesna na obče slovanski kulturni podlagi«, da »bode vzgajala zarod mladih pisateljev...«, prinašala poročila iz dijaških krogov...«, pospeševala po možnosti druženje vseh oseb in stanov...«, trudila se pridobiti znanstvo slovensko za narodno delovanje itd.« Uredništvo »Vesne« je na Dunaju, VIII. Wickenburggasse 12., upravništvo pri D. Hriharju v Celju. Cena za celo leto 1 gld. 50 kr.

Naša načela o slobodi slovstvenega delovanja so dovolj znana, zagovarjali smo jo dovolj odločno. Drugo vprašanje pa je, ali bode list ustrezal namenu in koristil dijaštvu, — mislimo posebej še mlajše dijake, katerih se kot naročnikov pač ne bode branil. V tem odgovoru, oz. priporočilu se pa nečemo pre nagliti, ker 1. štev. ne ponuja zdrave hrane.

Dr. Fr. L.

Od novega leta sem izhaja v Ljubljani »Pavliha«, humoristični list, dvakrat na mesec na eni poli in stane 4 gld. Samo naznanili smo to, brez ocene, ker tako seme se spozna še le tedaj, kadar je dobro pognalo in se ukrepilo.